

ЗДРАВНА ГРИЖА

ЗА БЕЖАНЦИ, МИГРАНТИ И ЛИЦА, ТЪРСЕЩИ ЗАКРИЛА

STRENGTHENING REFUGEE AND MIGRANT CHILDREN'S HEALTH STATUS

IN SOUTHERN AND SOUTH-EASTERN EUROPE

unicef
for every child

Co-funded by
the Health Programme
of the European Union

Тази брошура е част от проекта "Подобряване на здравния статут на деца – бежанци и мигранти в Южна и Югоизточна Европа", който е получил финансиране от Здравната програма на Европейския съюз (2014-2020).

Съдържанието на публикацията представлява само възгледите на авторите и са изцяло тяхна отговорност; не може да се смята, че тя отразява възгледите на Европейската комисия и/или на Изпълнителната агенция за потребителите, здравеопазването, земеделието и храните или друго звено на Европейския съюз. Европейската комисия и Агенцията не поемат никаква отговорност за начина, по който се използва представената информация.

Дългосрочните конфликти, изменението на климата, епидемията от болести и финансова нестабилност предизвикват безпрецедентно високи равнища на световната миграция. Понастоящем миграцията засяга милиони хора, които са принудени да напуснат своите държави на произход. Работата с бежанци и лица, търсещи закрила, е сериозно професионално предизвикателство, тъй като съществува езикова и културна бариера, но може да спомогне за обогатяването ни като хора и развиването на по-добри професионални умения.

Здравните грижи за много от тези хора са привилегия, която не са получавали в своите страни.

Правото на здравеопазване е основно човешко право. То трябва да бъде достъпно за всички. Бежанците и лицата, търсещи закрила, често се сблъскват с пречки при достъпа до здравеопазване поради езикови и културни бариери, разходи, липса на достъп до информация и дискриминация. Преодоляването на тези предизвикателства е от съществено значение за осигуряването на ефективни грижи, благосъстоянието и подпомагането на тези хора да се интегрират в обществото.

Пандемията от COVID-19 увеличава уязвимостта на бежанците и лицата, търсещи закрила. Превенцията и лечението на COVID-19 е още една трудност, пред която те и здравните работници са изправени при предоставянето на здравни грижи и изисква допълнителни усилия от страна на всички, подпомагащи интеграцията им.

КОМПЛЕКСНИ НУЖДИ

- Миналият им негативен опит може да бъде бариера – изговорете с пациента възможно най-подробно какво следва да се проведе като лечение или преглед.
- Ако имате трудност при комуникацията с пациента, можете да получите съдействие.

- Не насърчавайте споделяне на минали травматични преживявания, защото това може да провокира допълнителна травма.
- Избягвайте по-настойчиво или агресивно поведение, притискане и задаване на много въпроси, защото това може да напомни за разпит или изтезания и да предизвика нахлуването на травматични спомени.

РАЗЛИЧИЯ В КУЛТУРАТА И ОЧАКВАНИЯТА

- Разпознавайте и уважавайте различията, които може да съществуват между вашите вярвания, ценности и начини на мислене на вашия пациент. За да няма разминаване, добре е да говорите с пациента по какъв начин е получавал медицински грижи в своята страна.
- Избягвайте генерализации за културите: във всяка култура има разнообразие, което се влияе от градския или селския произход, образованието, етническата принадлежност, възрастта, пола, социалната група, семейството, личната история.

НАСОКИ ЗА АДЕКВАТНА РАБОТА С ТЕЗИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

- Езиковата бариера изглежда най-голямото предизвикателство пред медицинските специалисти и често е причина лекарите да отказват да работят с бежанци и лица, търсещи закрила. Свързването с преводач/културен медиатор, който да предостави информация за културните особености и да превежда по време на прегледа, ще улесни много вашата работа с тези лица.
- Важно е бежанците и лицата, търсещи закрила, да бъдат информирани за здравната система и за всички изследвания, лечение и ваксинации, които им се полагат. В тази дейност можете да получите професионална подкрепа.
- Много е важно да знаете, че не е подходящо децата да превеждат или слушат лична и медицинска информация за своите родители или други близки. Потърсете съдействие от преводач или културен медиатор. Обикновено се предпочита превод

“лице в лице”, но и превод по телефон е добра опция, особено в отдалечени населени места.

- Ясно и систематично обяснете какво означава „лекарска тайна“ – всичко, което е споделено между медицинския специалист и пациента, остава тайна и лекарят няма право да разкрива това на трети лица.
- Бежанците и лицата, търсещи закрила, са група пациенти, които е вероятно да са преживели психическо, физическо и/или сексуално насилие и може да имат различни травми. В случай че имате съмнение, че се касае за пациент, преживял такава травма, насочете го за социална консултация, така че да му се съдейства за планирането и организирането на здравните грижи.
- Медицинската практика в различните страни има своите специфики, може да има различни традиционни форми на лечение, които се прилагат. Бъдете подготвени, че очакванията към вас може да не съвпадат с това, което практикувате.
- Съберете обща информация в интернет и покажете основни познания и интерес към културата на тези пациенти. Превенцията може да бъде непозната практика за тях. Много от представителите на тези групи търсят здравни грижи само при животозастрашаващи обстоятелства за себе си и близките си.

РАБОТАТА С ДЕЦАТА БЕЖАНЦИ И МИГРАНТИ

РАЗЛИЧИЯ В КУЛТУРАТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ВРЕМЕТО

- Обърнете специално внимание в проучването на здравните грижи, получени до момента. Възможно е да е имало травматични преживявания или да има културни особености, свързани с прегледа. Ако работите с культу-

рен медиатор, помолете го да обсъдите прегледа предварително.

- Инвестирайте време в изграждане на доверие, за да можете да откликнете на всички здравни нужди. Винаги подчертавайте, че всичко споделено ще остане лекарска тайна и няма да се казва на други хора.
- Запознайте пациента със системата за записване на час.
- Ако е необходим последващ преглед, обяснете причините.

АДМИНИСТРАТИВНИ И ПРОЦЕДУРНИ ТРУДНОСТИ

- В бежанските центрове се настаняват деца с родителите си или такива, които са без придружител или разделени от своите семейства. Предвид, че е налице изискване за законен представител като придружител, често той е само един за целия регистрационно-приемателен център (РПЦ). В такъв случай социалните работници могат да ви съдействат да се свържете с този представител.
- Имайте предвид, че поради спецификата на пристигането в страната на тези деца често липсва имунизационна история. В този случай РИОКОЗ може да съдейства за изготвяне на план за включване на детето в националния имунизационен календар.

НАГЛАСИ НА РОДИТЕЛИТЕ И НУЖДА ОТ РАБОТА С ТЯХ

- Възможно е родителите на деца, търсещи закрила, да имат предразсъдъци по отношение на здравната грижа. Родителите може да отричат заболяването поради стигма или да имат суеверия по отношение на здравната грижа за момичета, особено относно репродуктивно здраве; възможно е да проявяват склонност за ползване на традиционни методи на лечение, които понякога могат да се окажат опасни. Културните медиатори и социалните работници могат да съдействат в такива ситуации.
- Децата често може да не са в състояние да разберат, че не

са в добро здраве и трудно да споделят за неразположението си. Понякога физическите неразположения са психологически обусловени. Децата като цяло трудно спазват предписанията за лечение. Затова от изключителна важност е предоставянето на психологическа и морална подкрепа, особено при юношите.

- При бежанците и лицата, търсещи закрила в България, е висок процентът на деца, които са родени от родствени бракове, което води до редица генетични заболявания, които не са спорадични.

НЯКОИ ОСОБЕНОСТИ НА РАБОТАТА С ЖЕНИ

- Важно е да съобразите, че всякакви прегледи на тялото и гинекологични консултации трябва да се извършват от жени здравни работници. Често психологическата и психиатрична консултация също е добре да се провежда от жени.
- Често жените от тези групи пациенти се явяват на прегледи и в болницата с децата си или със свои приятелки. От една страна, защото майките традиционно се грижат за децата, от друга, защото присъствието на поне един свидетел (дори дете на 6 години) гарантира благоприличие.
- Избягвайте ранни сутрешни часове поради проблеми със съня, които са често срещани сред най-травмираните пациенти.

РАБОТА С МЪЖЕ БЕЖАНЦИ И МИГРАНТИ

- Мъжете също предпочитат да бъдат лекувани и консултирани от представители на собствения им пол.
- По-трудно се работи с мъже с травматичен опит поради стигма и при ситуации на уязвимост.
- Същевременно те предпочитат кратка и ясна комуникация. При определени обстоятелства са склонни по-лесно да се изнервят и ядосват, да недоволстват и да нямат търпение да изчакат. Затова е необходимо професионалистът, който работи с тях, да е спокоен и търпелив.

- Имайте предвид, че мъжете бежанци и мигранти може да не посещават редовно лекар и често да пропускат вторичните прегледи, след като основните симптоми са потиснати. В случай, че имате нужда от подкрепа в работата си с тези лица, потърсете съдействие.
- Понякога е възможно мъжете от тези групи да negliжират здравословното си състояние или да не са последователни в следването на указания от медицинското лице. Това може да се дължи на културната особеност, че мъжете не трябва да проявяват никаква слабост.

- Поради разликата в особеностите на здравната система в България и страните, от които бежанците и лицата, търсещи закрила идват, е възможно те да задават следните въпроси:
- Структура на здравните услуги: Какво е поликлиника, какво е болница, каква е разликата? Защо първо се посещава личен лекар, а след това специалист? Кои болници са специализирани, кои предлагат универсални услуги, когато налице има спешен случай? Как се издава здравна книжка, как се издава рецептурна книжка, в кои случаи и как се кандидатства пред НЗОК за покриване на разходи за лекарства? Защо е необходим преглед при един лекар, а след това при друг за кръвни проби, а след това при трети за рентгенова снимка?
- Необходимо е да се предостави информация за различните процедурни и процесуални особености във всяка болница, при личния лекар, в лекарския кабинет или поликлиника – навсякъде съществува различен ред (регистратурата е в една сграда, кабинет – в друга, наличие на регистър с номер за предварително записване, направления за преглед в началото на месеца и т.н.
- В процес е изработването на база данни, в която се съхранява информация за особеностите на здравната система в страната, за да се съдейства на пациентите да се ориентират в тези комплексни процеси, но и за самите здравни работници.

За повече информация и при нужда от съдействие можете да се обръщате към екипа на Съвета на жените бежанки в България.

Здравна грижа за бежанци, мигранти и лица, търсеци закрила

Телефон за контакти за лица с арабски език:

0878 952 691

Телефон за контакти за лица с фарси/дари:

0878 607 550

Съвет на жените бежанки

София 1000

ул. „Екзарх Йосиф“ 95

тел: +359 878 136 231;

+359 878 136 321; +359 876 766 588